

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. III. An Judex Laicus possit cognoscere de jure sepulchri?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

bonis confiscatis; qualiter nimirum etiam indirectè vendi, & emi potest cum universitate bonorum, c. ex literis, de jure Patronatus.

¶ III.

An Judex Laicus possit cognoscere de jure sepulchri?

79. **Q**uestio fieri potest, siue agatur actione reali (ut, si quæretur, an alicuius sacre sepulturæ competat in tali loco Ecclesiæ, vel cæmeterii?) vel personali, puta, si Titius Caio promissit, quòd ipse, ac hæredes majorum suorum tumulari possint. Ad 1. respondet Layman l. 4. moral. tr. 9. c. 2. n. 9. §. sexta notandum, quando de jure sepulturæ agitur judicio petitorio, seu causâ proprietatis, neminem Catholicorum negare, solius Judicis Ecclesiastici esse, cognoscere, ac judicare; per c. 2. h. t. de Jud. c. 3. eod. cum jus sepulturæ sacre fundetur in potestate Ecclesiæ spirituali; c. causam 2. Qui filii sint legitimi.

80. Si autem jure possessorio, controversia est inter Juristas. Nam Selva p. 1. de beneficiis q. 7. n. 12. Petr. Greg. Tolos. de benefic. c. 40. n. 10. & alii apud Covarruviam in pract. qq. c. 35. Nicol. Garciam, p. 1. de beneficiis c. 2. n. 50. existimant, laicum etiam Judicem in causa possessionis v. g. beneficii, adipiscenda, retinenda, aut recuperanda, competentem esse. Probant ex doctrina gloss. in c. literas, de juramento calumnie; dicentis: possessionem rei spiritualis, non spiritualem, sed temporalem esse; quia non in jure, sed in mero facto consistit; quòd nequè in l. naturaliter §. 1. de acquirenda possess. dicatur, quòd proprietas nihil commune habet cum possessione.

81. Sed contrarium probabilius est, ut docet Covarr. in pract. qq. c. 35. Gutierrez l. 1. Canonic. qq. c. 34. n. 22. Garcia p. 1. de benefic. c. 2. n. 5. Azor. p. 1. l. 5. c. 14. q. 1. & alii. pro quo supponendum, Laicum incapacem esse proprietatis juris spiritualis, consequenter etiam possessionis, ut deciditur c. causam, 7. de præscript. ibi: cum Laici decimas detinere non possunt, eas nulla valeant præscribere ratione; intellige seclusâ concessione Ecclesiæ, ex quo textu sequitur, jus spirituale nec præscri-

ptione accipi posse à Laicis, cum illud nequeant possidere, sine quo non procedit præscriptio; quòd accipe de possessione civili, & juridica; quamvis quandoquè laici, facto solum, occupent, & detineant; sed injustè. Hinc Gregorius VII. in CC. Lateran. relatus in c. 16. q. 1. Decimas, 1. ibi: Decimas, quas in usum pietatis concessas esse, Canonica auctoritas demonstrat, à laicis possideri Apostolicâ auctoritate prohibemus. Sive enim ab Episcopis, vel Regibus, vel quibuslibet personis eas acceperint, nisi Ecclesiæ reddiderint, sciant se sacrilegii crimen committere, & æterna damnationis periculum incurrere.

Suppon. 2. causam proprietatis, sicut & possessionis circa spiritualia ad solum Judicem Ecclesiasticum pertinere. Nam, ut ait Gregorius Pontifex, scribens Duci Sici-liæ (ut habetur c. 1. de causa possessi) legali provisione decretum est, tam momenti, quam proprietatis causam, sub uno eodemque debere cognosci, & c. nulli, 10. de Judiciis, ubi habetur, quòd causa continentia, seu causa plures partes, vel quæstiones in se continens, dividi non debeat; & punitendum esse, qui alium deinde super proprietatis quæstione judicem postularit. Ratio reddi debet, ut causa citius expediat; nam, qui de possessione cognovit, facilius proprietatis causam definit. Quibus positus.

Probatum responso: ejusdem judicis est cognoscere, ac judicare in judicio possessorio, & petitorio; ergo, qui nequit cognoscere super petitorio, seu proprietate juris spiritualis; nequit etiam super possessorio, seu possessione ejus ex n. præcedent. Sed Judex Ecclesiasticus nequit cognoscere super petitorio, seu proprietate juris spiritualis ex n. 79. ergo nec super possessorio, seu possessione juris spiritualis; jus autem sepulturæ sacre, est jus spirituale, competens nimirum juri solum Ecclesiastico, cuius beneficio, & concessione à laicis possidetur; ergo. Confirmatur, Judex laicus non potest judicare de jure, cuius nec quoad proprietatem, nec quoad possessionem capaces sunt Laici, seclusâ indulgentiâ Prælati Ecclesiastici; sic enim numerari nequit inter merè temporalia; ad quæ solum extendit sese jurisdictio laica; sed laici juris spiritualis nec quoad proprietatem, nec quoad possessionem capaces sunt se-

clusâ

clufa indulgentia Prælati Ecclesiastici, ex n. cit. ergo

82. Ad rationes contrarias ex Gloss. in c. *litteras*, de juramento calumnia. Resp. 1. possessionem juris spiritualis posse dici *temporalem in se*; non autem *connexivè*, ut probatum est; ex hoc autem non sequi, eam cadere sub iudicium laicorum, ex n. præced. ex eo autem, quod consistat *in mero facto*, non probatur intentum; cum aliud sit factum, quod tendit ad accipiendum jus possessionis, *cujus quis capax est*; aliud, quod tendit ad jus possessionis, *cujus quis incapax est*; unde, cum possessio facti tendit ad possessionem juris spiritualis (quoniam hujus incapaces sunt Laici ex n. cit.) nequit super eo Judex laicus cognoscere vel in peritorio, vel possessorio propter rationes à n. 31. Et quamvis verum sit, proprietatem nihil commune habere cum possessione (*quoad acquisitionem*) cum separari possint, ut ex se constat; secus tamen est *quoad causæ cognitionem* ex n. 31. cujus ulterior ratio est; quia cum *super privilegiis sedis Apostolica causa vertitur*, nolumus de ipsis per alios judicari, ut ait Innocentius III. c. *Cum venissent* 12. h. t. at jus Patronatus, ratione foundationis, & dotationis, Laicis concessum in Ecclesiis, & Capellis (aut in quovis alio iure spirituali habendo, vel retinendo) est gratia, & privilegium illis concessum ab Ecclesia, ut dictum est supra, & tenet Jo. Bapt. de Luca tom. 3. *de jurisdict. p. 1. de preeminentiis, discur. su 12. n. 6. ergo.*

83. Dixi, cognitionem causæ de possessione juris, seu juridicæ, circa rem spiritualem, quæ consistit in facto, tendente ad acquisitionem, retentionem, vel recuperationem juris spiritualis, esse solius Judicis Ecclesiastici; nam si sit mera possessio facti, non autem possessio juris, complures tenent esse causam mixti fori, puta, si Laicus Clericum vi deturbaret de possessione beneficii, decimarum Clericalium &c. quod quidem rectè dicitur, si non miscetur quæstio de possessione juris, vel proprietate circa jus spirituale. Nam si laicus conventus super solutione decimarum allegaret esse *Laicales, non Clericales*, tangeretur ipsa proprietas, seu jus spirituale decimarum, consequenter non ad laicum, sed ad Ecclesiasticum Judicem pertineret.

84. Ex hoc sequitur, si quæstio sit *meri facti* Tom. II.

(v. g. si Laicus injustè recusaret solvere decimas, vel cum injuria personali impediret Clericum ab usu juris patronatus, funeris, & similibus) super hoc posse illum etiam apud Judicem secularem conveniri; quia is non est judicaturus de jure, sed solo facto, seu injuria illata, qualiter fieret, si Laicus calicem consecratum abstulit, si personam Ecclesiasticam violavit, vel Ecclesiam invasit; sic Abbas in c. *litteras*, de juramento calumnia, n. 8. Gutierrez cit. c. 23. n. 42. Rebuffus tract. de decimis q. 10. n. 3. & alii; ubi tamen nota, nos loqui de quæstione *meri facti*, juxta dicta. Et hinc patet responsio ad 2. partem quæst. in n. 80. Sequitur 2. vitiosam esse consuetudinem Judicum laicorum, qui ortâ controversiâ inter laicum, & Clericum de decimis, (*an sint Laicales, vel Clericales*) cognoscunt de possessione Laici, dicentis esse *meri facti*, eamque laico contra Ecclesiasticos, si deprehendant, immemoriam esse, adjudicant. 1. quia tali casu quæstio principalis est de proprietate; cum ergo hæc pertineat ad Judicem Ecclesiasticum, ex n. 31. etiam ad eundem pertinebit causa possessionis, per n. cit. Deinde Laici decimas possidere non possunt absque titulo, seu legitimâ concessione: intellige juridicè, & utiliter ad præscribendum per expressum textum in c. *Causam*, relato *supr. n. 81.* ergo ad eum Judicem spectat, judicare de possessione, ad quem de titulo, seu legitimâ concessione; at hoc pertinet ad Judicem Ecclesiasticum, ut docet Abbas in c. *Quando* 3. h. t. n. 11.

Dices: minorem esse veram, quando titulus est spiritualis; non autem temporalis. Sed notandum, responsionem Pontificis in c. *causam* (quod Laicus decimas non possit possidere possessione nimirum juridicâ, & utili ad præscribendum) non fuisse datam de jure decimarum, *quæ sunt spirituale est*, seu in spirituali titulo fundatum: siquidem tale jus laicus ille sibi haud arrogaverat: consequenter intelligi debet de jure decimandi, quatenus à spirituali titulo separatim temporale quiddam esse potest, laicum tale jus possidere non posse; intellige hoc; proprio veluti motu, & facultate: Quamvis possidere possit decimas separatas à titulo spirituali per legitimam Ecclesiastici Prælati concessionem.

Not. 2. aliquas res esse, quarum possessio invol-

851

861

D

invol-

involvit titulum proprietatis, id est, quæ propter legum, aut Sacrorum canonum dispositionem possideri juridicè non possunt, nisi sub sit titulus, seu jus habendi, ac detinendi: sic, liberum hominem possidere non possumus, L. *qui universos*, 30. *de possessionem. ff. de acquir. possessione*: sed cum titulo, quo in servitute redactus sit, homo possideri potest: Ita etiam se habent omnia spiritualia, ut à laicis possideri non possint, sine titulo *privilegii*, seu *concessionis legitime factæ à Pralato Ecclesiastico*, per quam laicus capax possessionis reddatur. Et ita de decimarum jure, quod & ipsum suapte naturâ spirituale est, tradit Gl. recepta in c. *ex parte* 14. *vers. commo- do destituta, ibid. de restitut. spoliatorum*. Abbas Panorm. in c. *in literis* n. 24. *cod. tit.* ubi etiam habet. Quod laicus non potest petere restitutionem decimarum, & aliarum rerum spiritualium, tanquam spoliatus sit, nisi probet titulum: quia sine eo non potest illud jus possidere.

87. Ex his colligitur, quòd possessio juris *circa rem spiritualem*, ut legitima sit, requirat titulum proprietatis, seu jus habendi, ac detinendi, ejusmodi rem spiritualem; hoc autem quoad rem spiritualem laicus habere non potest, nisi Ecclesiæ concessione; ergo nisi prius doceat de tali titulo, non tenet illius juridica possessio: de jure autem proprietatis, seu titulo ab Ecclesia concessio habendi, ac detinendi rem spiritualem, cognoscere, ac judicare pertinet ad solum Judicem Ecclesiasticum ex n. 81. ex quo tandem fit, jus spirituale præscribi non posse à laicis, cum illud possidere non possint sine consensu Ecclesiæ, possessione juridicâ ut dictum est. Unde quando dicitur: *quidquid Principis privilegio acquiri potest, posse quoque obtineri consuetudine, vel possessione immemoriali*, procedit solum in illis rebus, quas quis capax est possidere juridicè, etiam sine privilegio, seu legitima consuetudine; non autem, si leges ejusmodi possessionem impediunt, nulla bona fides, vel possessio temporis, etiam immemorialis, ferre potest, ut detur possessio juris, justo nimirum titulo. *Nam ubi lex impedit usucaptionem, bona fides possidenti nihil prodest* per L. 24. *ff. de usucap.*

88. Quæres an, quando Clericus convenit Laicum coram Judice seculari, petendo aliquid ab ipso; & laicus, ut se defendat, re-

convenit Clericum in ead. causa, talis Judex possit cognoscere, ac judicare etiam de causa reconventionis? Ad hanc quæstionem respondet Sanchez l. 6. *Consil. moral. c. 1. d. 1.* certum esse, quòd non possit renunciari, consequenter ab eo judice judicari, 1. si causa est spiritualis, vel ei annexa; ex n. 66. Deinde, si est temporalis, & criminalis, sed criminaliter intentata, ad corporale supplicium, de quo infrâ n. 93. si autem materia foret civilis? negativam tenent Panorm. in c. *at si Clerici, de Judic. n. 22.* & plures alii apud Sanchez *cit. n. 2.* qui tamen contrariam sententiam vocat communem, & veram; sed de hoc dicemus in tit. 4. *de multis petitionibus*, à n. 532.

89. Cæterum, si causa merè temporalis ageretur merè civiliter, ex auctoritate, vel delegatione Episcopi, laicus in ea potest judicare Clericum; Episcopus enim ejusmodi causas delegare potest Laico; non autem criminales, aut spirituales, ex c. *significasti. 18. de foro compet.* ubi dicitur, quod quanquam laici possint jurisdictionem non sui Judicis prorogare, *Clerici tamen non possint*, nisi forte sit persona Ecclesiastica, & *Episcopi diocesani consensus accedat*; nam hoc casu Judex laicus ageret non jure suo, sed Ecclesiastico delegantis Episcopi, ad quem in hoc casu etiam fieri deberet (si quâ opus foret) appellatio. Delegatus enim nihil habet jure proprio. L. 1. *ff. de offic. ejus, cui mandat. est jurisdict.* quia verò in prorogatione jurisdictionis ad Clericum reconveniendum coram Judice seculari, is ageret jure proprio, etsi esset appellandum, id fieri deberet ad Superiorem Judicis laici, non potest coram Judice laico reconveniri Clericus cum consensu sui Episcopi, sic gloss. & Panorm. in c. 2. *de Judic. n. 5.* Ex hoc etiam respondetur ad eam quæstionem, *an Clericus in sacris, & à Laico institutus heres, ratione hujus hereditatis vocari possit ad iudicium fori secularis?* Nam lite jam captâ vivo adhuc testatore. affirmandum judicat Sanchez *cit. dubio 2.* secus nondum captâ. Clerici enim à foro seculari etiâ ratione rerum non modò Ecclesiasticarum, sed etiam aliarum ad ipsos spectantium sic exempti sunt à foro seculari, ut in eodem nec licitè, nec validè conveniri possint, ex n. 66. Et ratio ulterior est, quia licet, si laicus fuisset heres, ratione hereditatis illius conveniri potuisset in iudicio seculari; secus tamen, si sit Clericus; is enim

enim propter privilegium fori ab eo exemptus est.

§. IV.

An secularis possit esse Judex ordinarius in causis criminalibus Clericorum?

91.

Dixi num. 89. ex autoritate, vel delegatione Episcopi, Laicos posse judicare de causis civilibus Clericorum; non autem jure proprio; Judex enim ordinarius esse non potest, nisi ex officio proprio habeat superioritatem, & potestatem in alios; Laici autem respectu Ecclesiarum, personarum Ecclesiasticarum, ac in earum bona etiam temporalia id non habent, ex officio, & jure suo. Laici enim non praeesse, sed potius subesse debent Ecclesiasticis personis, quorum dignitas major, & altior est, per c. Duo sunt. 10. dist. 96. dixi jure suo; nam aliud est, ut jam praenotavimus, jure delegato Episcopi; excipe tamen primò causas feudales in materia feudali, ex c. Ceterum 5. h. t. ubi dicitur, si Ecclesia aliqua, v. g. Monasterium, quibusdam praedia concessit in feudum, & inter vassallos controversia oriatur circa feudum, tum ordinarius Judex, v. g. Episcopus, se immiscere non potest, sed quaestio illa feudalis coram domino feudi, qui in casu nostro est Abbas, agitari debet, dummodò actor ibi justitiam consequi possit, alioquin Ordinarius loci adiri poterit.

92.

Ex hoc coll. 1. domino feudi competere jurisdictionem ordinariam (utpote concessam à lege) si inter Vassallos ejus controversia oritur, concernens feudum, ab ipso acceptum; ad hoc tamen requiri duo, nimirum 1. ut controversia sit super jure feudali, decidenda ex legibus feudorum. 2. ut uterque se agnoscat Vassallum ejus; nam si non Vassallus cum Vassallo litiget (& dominus feudi sit diversus ab ordinario) ad hunc recurri debet, ut colligitur ex l. 2. feudor. tit. 27. de pace petenda §. si duo, & si Vassallus litiget cum ipso domino feudi, cognoscere debent pares Curiae per cit. l. 2. Constitut. Imperialem; & praeterea, de prohib. feudi alienat. per Frideric. Colliges 2. si justitia apud dominum feudi obtineri non possit, accedi posse ad ordinarium Judicem rei conventi, ut dicitur c. Ceterum, in priori num. Nam universim loquendo, jurisdictio per specialem legem, vel praescriptionem competens inferiori judici devolvitur ad superiorem inferioris, si hic per negligentiam, vel malitiam nolit justitiam ministrare.

Tom. II.

Ante resolutionem notandum, quòd 93
Judex in tota sua latitudine comprehendat omnes jus dicentes, cujuscunque dignitatis sint, ut Praesides Proconsules, Rectores provinciarum & alios similes. Dicitur enim Judex (ut ait Sylv. v. eod.) quasi jus dicens populo; sive, quòd jure disceptet, id est justè judicet. cap. forus §. in omni, de verb. sign. Unde Judex est is, qui jure potest justum cuique decernere, & reddere. Ut Judicium scrutemur multipliciter, Judex in genere est triplex, quamvis sub tribus speciebus, seu membris variis contineat. Nam judex quidam est ordinarius, quidam extraordinarius. Ordinarius est, qui potestate ordinaria praeficitur à Principe alicui collegio, vel universitati ad universitatem causarum. Extraordinarius, qui habens potestatem delegatam non praeficitur alicui universitati, vel collegio, & est duplex, alter habens jurisdictionem ex partium voluntate, & dicitur arbiter, alio nomine compromissarius; alter ex commissione superioris, ut delegatus, ad certam causam, vel subdelegatus, cui nempe delegatus potestatem subdelegavit.

94.

Not. 2. dupliciter in judicio agi posse de alicujus crimine, civiliter, & criminaliter, ut pluribus à nobis exponitur l. 5. decret. tit. 1. & observat Pereyra in Elucidario l. 1. elucidat. 8. num. marginali 173. dicens: est alius quoque modus, quo in judicio circa crimen dicitur agi criminaliter, & agi civiliter. Et quantum colligitur ex Molin. tom. 4. disp. 46. n. 14. agi criminaliter dicitur, quando agitur de infligenda poena delinquenti, ne crimen maneat impunitum: agi civiliter dicitur quando agitur de applicanda poena parti, & potius intenditur compensatio injuriae, quam puni-tio criminis. Quod declarat Sanch. l. 7. Matr. disp. 46. n. 22. Tunc agitur criminaliter, cum petitur vindicta: civiliter, cum petitur restitutio damni illati.

Quaestio igitur in praesens est, an, Secularis possit esse Judex ordinarius in causis criminalibus Clericorum, jure nimirum suo,

95.

D 2

suo,